

REVISTA ECONOMICĂ.

Apare odată pe săptămână.

„Revista Economică” se publică din însărcinarea și cu ajutorul institutelor de credit:

„Albina”, „Ardeleana”, „Auraria”, „Beregsana”, „Berzovia”, „Bihoreana”, „Bistrițana”, „Bocșana”, „Brădetul”, „Cassa de păstrare”
„Miercurea”, „Cassa de păstrare” Seliște, „Clitoreană”, „Cordiana”, „Corvineana”, „Crișana”, „Detunata”, „Doina”, „Economică”
„Cohalm”, „Economul”, „Făgețana”, „Fortuna”, „Furnica”, „Grănițerul”, „Hațegana”, „Hondoleana”, „Humedoara”, „Iulia”, „Lipovana”,
„Lugoșana”, „Lucașfărul”, „Mercur”, „Mielul”, „Munteana”, „Mureșana”, „Mureșanul”, „Nădlăcana”, „Nera”, „Olteana”, „Oraviceana”,
„Patriă”, „Flugarul”, „Poporul”, „Racoșana”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, „Seligeană”, „Sentinela”, „Silvania”, „Someșana”, „Steaua”,
„Timișana”, „Ulpiana”, „Unirea”, „Victoria”, „Vlădeasa”, „Zărândeana” și „Zlătneana”.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—.

DIRECTOR
Dr. CORNEL DIACONOVICH.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Anul VII.

Sibiu, 9 Iulie 1905.

Nr. 28.

Conferența Băncilor noastre.

Cu abatere dela hotărîrea luată în Conferența directorilor băncilor române, ținută la 20 Septembrie 1901, prin care s'a decis ca conducătorii institutelor noastre de credit să se întrunească în fiecare an cu ocaziunea adunărilor generale ale „Astrei”, — Conferența din 19 Octombrie 1903, ținând cont de părerile exprimate asupra acestei hotărîri din partea mai multor bănci asociate, precum și de împrejurarea, că Conferențele Directorilor reprezintă un aparat mare, a cărui mobilizare este împreună cu considerabile jertfe de timp și bani, — a invitat Delegațiunea: „ca în viitor să convoace Conferențele Directorilor amăsurat trebuințelor ce se vor ivi, cel puțin însă tot la 3 ani odată, și anume după împrejurări și posibilitate cu ocaziunea adunărilor „Astrei”.

Deoarece în timpul mai nou nu s'a ivit nici un moment extraordinar, care, ar reclama o întrunire apropiată a conducătorilor băncilor noastre, Conferența ar avea să se convoace abia în anul viitor 1906.

Cu toate acestea Delegațiunea Băncilor, după cum suntem informați, intenționează a convoca Conferența deja în anul curent pe timpul expozițiunii ce o va aranja „Asociațiunea” în luna August în Sibiu, și credem că această hotărîre va găsi aprobarea tuturor cercurilor competente. Căci fără a intra, la acest loc, în aprețierea chestiunii, dacă hotărîrea Conferenței din 1903 poate fi considerată ori nu ca o măsură rațională și priincioasă dezvoltării și consolidării instituțiilor noastre financiare, — credem că chiar și numai împrejurarea, că din incidentul inaugurării Muzeului nostru național și a expozițiunii ce se va aranja cu această ocaziune, după toată probabilitatea se va întruni în Sibiu în luna August, dacă nu totalitatea, apoi după toată probabilitatea cel puțin ma-

joritatea preponderantă a conducătorilor institutelor noastre financiare, justifică pe deplin hotărîrea Delegațiunii, ba în vederea expozițiunii speciale a Băncilor române, convocarea Conferenței se impune chiar ca o măsură neincunjurabilă.

Căci nimic nu poate fi mai natural și mai probabil, decât dorința cercurilor conducătoare ale băncilor noastre, ca — fiind întrunite incidental în parte preponderantă în aceeași localitate, și având înaintea ochilor lor un tablou atât de complet și elocuent al stărilor instituțiilor ce le conduc, cum nu li-s'a mai prezentat și cu anevoie li-se va mai prezenta în timp apropiat, — să se întrunească la o consfătuire colegială asupra situațiunii lor actuale și asupra prospectelor viitorului lor.

Credem deci, că convocarea Conferenței Directorilor băncilor noastre, va fi primită cu satisfacțiune în cercurile conducătoare, și urmează acum ca organele asociațiunii institutelor noastre financiare să înlesnească lucrarea Conferenței prin ventilarea și pregătirea chestiunilor ce vor avea să formeze obiectul debaterilor sale.

Deoarece și revista noastră, ca foaie oficială a Asociațiunii Băncilor române, trebuie numărată între organele chemate a desvolda organizațiunea noastră financiară, ne simțim datorii a lansa și discuta în coloanele noastre toate acele chestiuni, cari credem că sunt a se supune aprețiării Conferenței proxime și a căror lămurire și deliberare ni-se pare necesară pentru înaintarea institutelor noastre de credit.

Ne vedem deci îndemnați a începe prin acest comunicat o serie de articole, în cari — ținând firul lucrărilor Conferențelor din trecut — vom căuta să lămurim pe rând toate chestiunile de actualitate, cari ating interesele Băncilor române din țară.

Organizația creditului de discount.

În organizația modernă a creditului, faptul cel mai caracteristic ce iese la iveală este relația intimă în care stau între dânsele singuraticile institute de credit în ceea ce privește afacerile lor de bancă, în special cele de discount. Zicem în special cele de discount, pentru că nici un alt ram de afacere nu e în stare să creeze o legătură mai apropiată și o dependență mai mare între institutele de credit ca acest fel de afaceri, așa că dacă ai stă să cercetezi mai deaproape această chestiune ai rămânea cu impresia ca întocmai ca structura unui organism așa se țes și întrețes legăturile băncilor între sine, pentru că apoi toate să se concentreze într'un singur loc, într'un singur centru, la banca cea mai mare și mai puternică din țară, la banca de emisiune.

Priviți cercul îngust de activitate al unui institut de credit din comunele mai mici și veți vedea, că deși în general echilibrul afacerilor nu e tocmai greu de ținut, totuși el poate fi menținut numai cu ajutorul altor bănci. Abstrăgând dela principiul general al echilibrului dintre active și pasive, în sensul căruia dacă pasivele băncii au scadențe scurte, activele vor trebui plasate tot numai în astfel de scadențe și viceversa, raportul dintre ofertă și cererea de bani se poate stabili destul de ușor. De sunt mai mulți deponenți și banii nu se caută, împrumuturi nu se cer, cu alte cuvinte oferta e mare, pentru că banii să nu rămână neproductivi, vor trebui depuși la vre-un institut mai mare spre fructificare. Dacă din contră sunt multe cereri de credit, deci cererea e mare, iar banii micului institut nu sunt suficienți pentru satisfacerea cerințelor, conducătorii se vor adresa unei bănci mai mari, cerând în vre-o formă oarecare împrumuturi. Ei vor transpune prin gir cambiile din portofoliul băncii lor altor bănci mai mari ca să poată ajunge la bani și astfel să poată acorda credite. Modul acesta de a obține credit se numește reescont, iar creditul însuși credit de reescont.

În a doua ordine urmează institutele de credit mai mari de, iar orașe, al căror cerc de activitate e mai extins, iar circumstanțele, de cari conducătorii săi au să țină samă, mai multe și mai complicate, așa încât înțelegerea lor devine mai anevoioasă. Raportul și echilibrul dintre cererea și oferta de bani se poate stabili și susține mai greu decât în cazul precedent, la toată întâmplarea însă numai cu ajutorul altor bănci. Căci dacă se observă de ex. că banii institutului nu circulă, nu se cer și nu se caută credite și dacă cauza acestei stări e în adevăr oferta și abundența prea mare de bani, băncii nu-i va fi ertat să-și țină banii în neproductivitate ci va trebui să apuce calea modestului institut din comunele mai mici, adică să-i depună spre fructificare la alte bănci mai mari și mai puternice. Aceasta însă nu totdeauna, căci unde s'ar ajunge, dacă fiecare institut ar căuta să-și fructifice capitalurile în depuneri? Banii trebuiesc dați în întreprinderi, pentru că de fapt să producă venit. De aceea deja institutele de categoria a doua vor trebui în astfel de cazuri să caute mijloace să-și fructifice banii și pe alte căi, nu numai prin depuneri. Astfel vor căuta să cumpere, fie direct, fie prin alte bănci, efecte, hârtii de valoare, cambii străine etc., cari în caz de trebuință ușor să poată fi transformate în număr, ori vor căuta să-și plaseze banii în întreprinderi rentabile. Iar când în țară, ceea ce la noi nu se prea întâmplă — n'ar fi lipsă de întreprinderi, terenul de producție ar fi saturat de capital, va

trebui să se caute în străinătate loc pentru banii băncilor, căci să se țină, fără să renteze, am spus-o deja nu e permis. Avem zilnic exemple cum banii străini imigrează la noi în țară, unde găsesc teren fertil de exploatare și aduc venit atât creditorului străin cât și debitorului indigen. Pe bani francezi s'au construit cele mai multe căi ferate din țara noastră, pe bani englezi s'au regulat porțile de fer, iar scrisurile fonciere din Ungaria și-au aflat creditorii în Austria, Germania și Holanda, căci cu banii interni nu s'au putut satisface cererilor de credit. Țara aceasta — deși de prezent ne aflăm în o stare excepțională de abundență de bani, provocată de crizele politice prin cari trecem, totuși va avea încă multă vreme necesitate de capital străin, așa că băncile nu vor fi sigure să-și plaseze banii în străinătate. Ele mai curând ajung în cealaltă situație, adică trebuie să caute bani, ca să facă față necesităților creditului public. Și ce vor face aceste bănci în astfel de situații? Altă scapare nu le rămâne, decât creditul, împrumutul. Spre scopul acesta vor bate la ușa altor bănci și mai puternice decât ele și vor cere credit de reescont. Ele vor duce cambiile excontate ori reescontate la ele, le vor duce altor bănci spre reescontare. În chipul acesta relațiile de reescont între diferitele categorii de bănci devin și mai pronunțate.

În fine trecând la institutele cele mari financiare și examinând modul cum își echilibrează ele afacerile, vom ajunge la aceleași concluziuni cu deosebirea că în caz de abundență de bani vor căuta alte modalități să-și plaseze fondurile și nu depunerile, deoarece cele mai multe dintre ele nici nu se ocupă cu aceste afaceri. Vor cumpăra efecte, cambii străine, vor participa la emisiuni ori vor întreprinde afaceri comerciale ori chiar și industriale. Ei, dar ce se întâmplă, când aceste mari institute, financiare n'au bani să satisfacă cererile de credit? Cui să se adreseze unde sunt și unde trebuie să fie bani? La banca de emisiune, răspundem. Acolo vor prezenta și ele cambiile din portofoliul lor spre reescontare. La banca de emisiune, căci acolo trebuie să fie bani, doar ea are dreptul și privilegiul să emită bancnote. Emită dar, când și de câteori cere trebuința!!

Iată, în felul acesta micul institut de credit în afacerile sale de bancă, în special de discount se sprijinește pe unul mai puternic dela oraș, acesta pe altele mai puternice, cari la rândul lor *află ultim razim și refugiu la banca de emisiune*. Rezultă din acestea, că toate băncile din țară, în ultima analiză, direct sau indirect se sprijinesc pe banca de emisiune. Pe de altă parte banca de emisiune își exercită influința sa asupra tuturor băncilor, până și asupra celor mai mici și mai îndepărtate. Orice mișcare și schimbare la banca de emisiune o simte întreaga clientelă a băncilor, chiar și cel din urmă meseriaș, negustor sau agricultor, care usează de credit cambial. Și aceasta se explică numai și numai prin împrejurarea că băncile stau între dânsele în strânse legături de credit de escont și reescont, că cele mici sunt dependente de cele mari și toate la un loc de banca de emisiune. Și dacă băncile sunt avizate unele la altele, e firesc că izolate nu pot lucra, că nici una nu poate lucra fără să nu țină samă de activitatea și de directiva și principiile celorlalte și cu deosebire acele mai mari dintre ele, banca de emisiune, la care se concentrează și dela care pornesc toate firele ce leagă și strâng pe bănci într'un corp întreg și indivizibil.

Plata prin cecuri de ale „Cassei de păstrare postale“.

Intre participanții la circulațiunea de clearing a „Cassei de păstrare postale“ și preste tot între posesorii de conturi la aceasta cassă de păstrare, s'a generalizat în timpul din urmă tot mai mult uzul, de a pune la dispoziția clientelei blanchete de cecuri, cari sunt nu numai un mijloc de plată plăcut, ci și puțin costisitor.

Plata făcută prin astfel de cecuri la vre-un oficiu postal, se conzideră, conform praxeii judecătorești de până acum, ca și cum ar fi făcută la mâna proprie a proprietarului contului-cec. Din momentul în care debitorul a plătit suma la postă, el a încetat a mai fi în restanță și dacă creditorul îl părăsește după depunerea sumei, speșele îl privesc pe părător, și aceasta chiar și atunci, când el n'a avut și n'a putut avea încă cunoștință despre plata făcută în favorul contului său, fiind-că încă n'a fost înștiințat despre aceasta din partea Cassei de păstrare postale.

Dacă aceasta părere a forurilor noastre judecătorești este avantajoasă pentru debitori, nu tot așa este pentru creditori, precum se va vedea mai bine dintr'un exemplu practic. Debitorul A. este obligat a plăti, să zicem, la prima. Creditorul primind dela „Cassa de păstrare postală“ extrasul de cont din aceiași zi, vede, că pretenziunea sa față de A. n'a încurs. El provoacă eventual pe A. în 3, ca pretenziunea decăzută deja la prima, să o plătească imediat după primirea provocării. Mai așteaptă să-i sosescă și extrasul de cont cu data de 5, și când în 6 ori 7, la sosirea extrasului, vede, că debitorul nici în 5 n'a plătit, îl părăsește în 7. Dacă acum debitorul a depus banii cu cec în 6, conform părerei judecătorești amintite, creditorul n'a fost în drept a-l pără și astfel trebuie să fie vecinic preocupat de întrebarea, că oare, în interval n'a depus cumva debitorul banii la oficiul postal intermediator, și să rischeze totdeauna speșele de proces. Va să zică în exemplul acesta creditorul este deadreptul pedepsit pentru culanța sa, pe când dacă n'ar fi așteptat până în 7, ci ar fi înaintat pâra imediat la scadența pretenziunii sale, speșele de proces cauzate nu mai puteau fi puse în sarcina sa, ci în a debitorului în întârziere cu plata. Consecuența apoi de regulă este, că creditorul sau lasă deoparte ori-ce conziderațiuni de culanță, și prin aceasta nu arareori își instrăinează clientela, sau apoi preste tot evită a se folosi în daraverile sale de instituțiunea Cassei de păstrare postală.

Curia reg. își motivează decisiunea prin care a enunțat principiul de drept: „că plata făcută asupra unui cont-cec dela Cassa de păstrare postală se conzideră ca și cum ar fi făcută la mâna proprie a creditorului“, astfel: „deoarece blanchetele de cecuri se liberează pe seama proprietarului contului-cec, al căruia cont se creditează cu sumele încurse, de aci urmează, că îndată-ce proprietarul contului-cec a pus la dispoziția debitorului său blanchetele de cecuri și prin aceasta l-a autorizat pe acesta a depune banii în favorul contului său la un oficiu postal intermediator al cassei de păstrare, oficiul acestea figurează ca plenipotențiat al creditorului, deci plata se conzideră, ca și cum ar fi făcută la mâna proprie a creditorului“.

Se poate conzideră Cassa de păstrare postală, de fapt, ca *plenipotențiat* al proprietarului contului-cec la încassarea *pretenziunii* sale și poate fi privită plata

făcută prin Cassa de păstrare postală, ca egală cu plata făcută la mâna proprie a creditorului?

Aceste două chestiuni se încearcă ale lămuri o frunțase revistă juridică din țară într'un articol mai lung în care autorul ajunge la concluziunea că părerea Curiei în aceasta chestiune este greșită.

Oficiul postal ca intermediator al Cassei de păstrare postale nu este mandatar de incasso, nu are chemarea de a face încassări în comisiune în contul altora. Posta nici nu știe ce pretenziune încassează. N'are altă chemare, decât a primi plăți dela ori și cine, în favorul aceluia, care participă la circulațiunea de cec a Cassei de păstrare postale. Că între depozent (plătitor) și proprietarul contului, ce relație de drept este, plata din afacere derivă, posta nu o cercetează, precum nu o privește nici aceea, dacă suma depusă acopere întreaga pretenziune a creditorului ori o acopere numai în parte. Va să zică oficiul intermediator nu conzideră sumele încurse la el ca replătire, amortizare a unei datorii. Forurile noastre judecătorești pierd din vedere, că plata nu este un simplu fapt, ci o *afacere de drept*, la care se recere consenzul atât al creditorului, cât și al debitorului. Alta este relația, când creditorul dă postei un mandat direct, îi încredințează deadreptul încassarea unei anumite pretenziuni precis circumscrise.

Plata este perfectuată numai după ce creditorul a *primit înștiințare*, după ce din extrasul de cont și din cupoanele de cecuri primite dela Cassa de păstrare postală creditorul s'a informat, care debitor al său, cât a plătit și după ce cercetat dacă sumele încurse acoper pe deplin pretenziunile sale ori nu? Numai după ce creditorul a *acceptat* plata făcută asupra contului său, ca corespunzătoare pretenziunii sale, a încetat obligamentul.

Dar chiar abstrăgând dela înștiințare, plata făcută la oficiul intermediator în sine este nulă. Plata de fapt este efectuită numai deodată cu *trecerea* sumei încurse în contul creditorului, pentru că acesta câștigă *drept de dispunere* asupra sumei plătite în favorul contului său, numai după ce suma din cestiune s'a *adaus la bonul* său de *mai înainte*, iar aceasta nu se face la oficiul intermediator al Cassei de păstrare postale, ci la centrala acesteia în Budapesta.

În ce conzistă o plată efectuită prin postă? În aceea, că trimitătorul banilor pune pe primitor în posesiunea unei anumite sume de bani. În circulațiunea de gir aceasta se modifică într'acolo că debitorul pune pe creditor în poziție de a putea *dispune* asupra sumei de bani plătite în favorul contului său, ceea ce se face prin trecerea acelei sume în creditul contului respectiv și avizarea proprietarului contului din cestiune.

Prin urmare oficiul postal intermediator al Cassei de păstrare postale nu este un mandatar, comisionar, pentru încassarea pretenziunilor, ci numai un oficiu autorizat în general a primi dela ori-cine sume de bani în favorul contului-cec al unui participant la Cassa de păstrare postală.

Plata făcută la oficiul intermediator nu poate fi privită ca egală cu plata făcută la mâna proprie a creditorului, pentru că ea este perfectă numai după *trecerea* sumei încurse în contul creditorului, când bonul acestuia s'a sporit cu suma plătită și după ce creditorului i s'a inmanuat cecul, întocmai precum i se inmanuiază de ex. mandatul postal.

†

Industria Ungariei în anul 1904.

Anul 1904 cu nesfârșitele sale crize politice a fost puțin favorabil dezvoltării și promovării industriei indigene; cu toate acestea numărul întreprinderilor nou fondate în anul 1904 se urcă la 26 cu un capital de 17.000.000. Numărul și capitalul întreprinderilor nou fondate din 1893 până la 1903 se vede în tabela următoare:

Anul	Capital de
1893: 52	K 35.863,000
1894: 47	„ 34.132,000
1895: 67	„ 57.758,000
1896: 31	„ 24.051,808
1897: 31	„ 17.713,800
1898: 42	„ 30.437,960
1899: 38	„ 34.916,240
1900: 48	„ 25.435,000
1901: 30	„ 25.435,000
1902: 24	„ 7.000,000
1903: 16	„ 5.000,000
1904: 26	„ 17.000,000

Din cele 26 fabrici fondate în 1904 aparțin 11 industriei de țesut și tors, 5 industriei chimice, 3 industriei de fer și metal, 2 industriei de sticlă, lut și peatră, 1 industriei de lemn, 1 industriei de alimente, și 1 industriei de casă.

Dintre fabricile subvenționate de stat au fost mărite 13, investindu-se în ele un capital de 4 $\frac{1}{2}$ mil. coroane.

Favorurile prevăzute de lege pentru promovarea industriei indigene s'au acordat în mod definitiv la 52 de întreprinderi industriale.

Pentru scopurile industr. mici s'au acordat în 1904 ajutoare în sumă totală de K 316,758, anume donațiuni de mașini și unelte în valoare de K 220,066, pentru subvenționarea asociațiilor K 97,537, pentru cultivarea ucenicilor și perfecționarea măiestrilor și celfelor K 9105.

Pentru scopurile industriei de casă s'au votat K 66,568, anume pentru subvenționarea întreprinderilor, cari urmăresc promovarea industriei de casă K 38,000 pentru ajutorarea diferitelor comisii, reuniuni, societăți etc. K 19,998 și ajutoare de mașini la singuratici K 8570.

Ajutoarele votate de ministrul de comerț în timpul dela 1893—1904 pentru promovarea industriei indigene se cifrează la suma totală de K 14.294,899, din care cade asupra anului 1904 K 2.863,909 și pro an în calcul mediu K 1.021,064.

Ajutor indirect au primit întreprinderile industriale indigene din partea statului prin aceea, că ele au fost preferite față de fabricile externe la toate furnizările publice. Cel mai mare rezultat l-a realizat pe terenul acesta întreprinderile de transport indigene.

Iată tabela procurărilor făcute din partea acestora în anii 1887—1903:

Anul	în țară	în străinătate	în total
1887	27.377,459	5.809,926	33.187,385
1892	50.524,282	11.921,054	62.445,336
1897	90.309,032	9.934,872	100.243,904
1900	95.278,542	13.642,671	108.921,213
1901	100.899,854	13.326,537	114.226,391
1902	96.928,758	9.093,394	106.022,152
1903	94.654,854	11.631,049	106.285,903

sau în procente:

Anul	în țară	în străinătate
1887	83%	17%
1892	80·9%	19%
1897	90·1%	9·9%
1900	87·5%	12·5%
1901	88·4%	11·6%
1902	91·5%	8·5%
1903	89·2%	10·8%

Inspectorii industriali au inspectat în 1904 total 6388 stabilimente; numărul împiegaților acestor stabilimente a fost de 216.202, din cari 183,234 calfe și 7445 ucenici. Cam $\frac{1}{3}$ a fost de genul feminin, o dovadă că femeile deja participă în măsură însemnată la lucrările industriale.

Grevele s'au înmulțit în 1904 în mod extraordinar în întreaga țară. În Budapesta au fost 24 și în provincie 118, în total 142, dintre cari cele mai multe s'au terminat prin concesiuni reciproce.

Institute de învățământ industriale de stat au funcționat în 1904 cu totalul 27 și anume 5 școli de meserii, 17 școli speciale industriale, 3 școli industriale superioare, 1 școală industrială pentru femei, 1 muzeu tehnologic industrial; mai departe au funcționat 16 școli subvenționate de stat, anume 2 școli de specialitate, 10 școli industriale pentru femei, 2 muzee, 1 casă pentru ucenici și 1 curs complementar pentru industriași.

Numărul frecvențanților acestor școli a fost de 6978 și anume de 6237 la școlile de stat și de 741 la cele subvenționate.

JURISDICȚIUNE.

Plata cambiei. Plata oferită în locul acceptantului după aducerea decizului sumar nu se poate considera ca plată pentru onoare, pe care posesorul cambial este obligat a o primi.

(Curia reg. Nr. 1216/1904).

Protestarea cambiei cu mai mulți trasați. Pentru susținerea dreptului de regres cambia provăzută cu mai mulți trasați trebuie prezentată spre plată tuturor trasaților și protestul trebuie ridicat față de toți trasații. Împrejurarea că unul dintre trasați a decedat în interval, nu dispensează pe posesorul cambial de obligamentul de a încerca prezentarea spre plată resp. ridicarea protestului față de acest trasaț.

(Curia reg. Nr. 4/1905).

Esșirea membrilor din asociațiune. Celce și-a anunțat esșirea din asociațiune încă înainte de înregistrarea ei în registrul firmelor, acela neputând fi considerat ca membru al asociațiunii, statutele nici atunci nu sunt obligatoare față de dânsul, când asociațiunea de fapt și-ar fi început activitatea deja de mai înainte și respectivul și-ar fi împlinit un timp oarecare obligamentele statutare.

(Curia reg. Nr. 309/1904).

Dreptul de pâră contra membrilor direcțiunii și ai comitetului de supraveghiere. Curatorul masei concursuale numit pe seama societății pe acții, declarată în stare de faliment, este îndreptățit a întenta proces membrilor direcțiunii și ai comitetului de supraveghiere pentru restituirea daunelor cauzate societății.

(Curia reg. Nr. 947/1904).

Trassatul și remitentul cambial. Identitatea numelor trassatului și a remitentului încă nu dovedește identitatea personală a acestor doi și deoarece aceasta identitate trebuie să se documenteze cu inșăș cambială, producerea altor dovezi nu este admisibilă.

(Curia reg. Nr. 1075/1904).

Intrebuințarea sumei cambiale din partea posesorului cambial. Posesorul cambial, care este obligat a întrebuința contravaloarea cambiei pentru amortizarea datoriilor debitorilor este dator în procesul cambial a specifica și dovedi modul cum a întrebuințat suma cambială. (Curia reg. Nr. 1284/1904).

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, 7 Iulie 1905.

După ultimo cu cererile sale mari de bani, cari toate s'au satisfăcut fără multă greutate, piața internă de bani a luat iarăș fața sa de mai înainte. În Viena dominează mare abundență de numărare, în urma căreia se fac mari și avantajoase oferte pieței budapestane, unde cambiile morilor s'au discontat cu $3\frac{1}{2}\%$, iar cambiile de portoliu cu $3\frac{3}{4}\%$. În Viena cambiile de prima bonitate s'au discontat cu 3% .

Ce privește piețele externe de bani în Berlin dominează o abundență de bani, cum nu s'a mai pomenit din 1902, deși întreprinderile industriale și marile emisiuni ale băncilor berlineze au reclamat mijloace considerabile. Bani de zi au variat între $3\frac{1}{2}\%$ — 4% . În Londra ultimo a provocat o încordare oarecare a etalonului; discontul privat este cu toate acestea $1\frac{7}{8}\%$. În Paris încă se resimte o mică urcare a procentului de discont.

AGRICULTURĂ.

Situațiunea agricolă.

În Ungaria. După raportul ministerului ung. de agricultură dela 1 Iulie dăm și noi următoarele date mai însemnate asupra situațiunii sămănăturilor și a impregiurărilor agricole din țară:

În jumătatea a doua a lunii lui Iunie au fost ploi foarte abondente, anume în regiunile din mijlocul țării, mai departe în est și în părțile sudvestice; în urma acestora sămănăturile au căzut în foarte multe locuri, în parte au suferit și stricăciuni. Mai sunt și acum teritorii pe cari nu au căzut ploi îndeajuns și de aceea locuitorii lor se plâng de secetă. Anume sunt astfel de teritorii în părțile nordvestice ale țării, în dreapta și stânga Dunării, apoi în jurul Macăului din comitatul Csanad, în jurul Vârșetului și în fine în comitatele Treiscaune și Brașov. Sunt plângeri și asupra nădufurilor și uscăciunii ce au dat dintr'odată în zilele ultime. Influența stricăcioasă a acestora a început a se arăta în o parte mare a țării, anume prin coacerea pripită a bucatelor. Rugina a năpădit în multe locuri nu numai foile și paiul, ci și spicul și grăunțele. Afară de aceste în multe comitate au fost

furtuni mari, ruperi de nouri și grindină, iar în alte comitate au fost chiar și orcane. În urma acestora s'au întâmplat exundări, cari au făcut multe stricăciuni.

Se constată cu toate acestea că situațiunea dela 1 Iulie a fost încă tot favorabilă, și chiar foarte favorabilă, deși nu e exchis că poate obveni o reducere a evaluării recoltei făcute mai înainte.

Prospectele recoltei cerealelor la 1 Iulie sunt următoarele:

	Suprafața cultivată în jug. cat.	Recolta în măi metr. per jug. cat.	Măi metr. în 1905.	Măi metr. în 1904.
Grâu	6.031,546	circa 7--	42.000,000	37.300,000
Săcară	1.979,361	" 7--	13.750,000	12.000,000
Orz	1.817,120	" 7--	13.000,000	10.870,000
Ovăș	1.787,809	" 6-70	12.000,000	9.110,000

Recoltarea rapiței în genere s'a sfârșit. Rezultatul e abia mijlociu. În unele locuri calitatea e foarte bună, în altele slabă.

Cucuruzul s'a dezvoltat foarte bine în urma ploilor și situațiunea lui mai pretutindenea e ireproșabilă.

Cartofii în genere sunt satisfăcători și prospectele recoltei sunt bune.

Legumile și curechiul s'au recules în urma ploilor din urmă.

Păstăioasele în parte precumpănitoare se desvoaltă bine.

Tutunul s'a dezvoltat bine în urma ploilor.

Hemeiul deasemenea se desvoaltă bine.

Meiul și hrișca au răsărit bine. Meiul timpuriu e frumos.

Cânepa și inul nu s'au recules pretutindenea destul de bine de efectele primei secete.

Napii de zahăr și de nutreț prosperează bine în parte precumpănitoare.

Plantele de nutreț: trifoiul și luțerna au dat la a doua cositură o recoltă satisfăcătoare; calitatea nutrețului a fost deteriorată însă în multe locuri de ploi.

Măzăricea de nutreț în privința cantitativă este satisfăcătoare; parțial a suferit însă de ploi.

Cucuruzul de nutreț se desvoaltă bine; mohorul însă este mijlociu.

Livezile. În cea mai mare parte a țării s'a făcut fân destul; dar a suferit mult de ploi. Otava crește foarte frumos în multe locuri; acum însă are trebuință de ploaie.

Pășunile oferă vitelor nutremânt deajuns.

Viile. Înflorirea nu s'a făcut în impregiurări favorabile și de aceea prospectele recoltei nu sunt pe deplin satisfăcătoare.

Recolta pomilor este foarte diferită. Vișine și cireșe au fost destule, marilele sunt slabe, perele și prunele parțial stau slab. Merele promet în părțile ardenele recoltă satisfăcătoare, în alte locuri o recoltă mijlocie sau slabă. Ploile au cauzat în unele locuri putrezirea poamelor. Recolta s'a imputinat și prin căderea poamelor.

SOCIETĂȚI FINANCIARE ȘI COMERCIALE.

„Agricola“ bancă de credit, soc. pe acții în Lugoj, a convocat pe 11 Iulie a. c. o adunare generală extraordinară, cu următoarea ordine de zi: 1. Delegarea a doi acționari pentru verificarea procesului verbal al adunării generale. 2. Alegerea unui membru în direcțiune și 3. Autorizarea prim-contabilului de a semnă firma *per procura*.

„Cassa de păstrare“, societate pe acții în Mercuria, a convocat pe 16 Iulie a. c. o adunare generală extraordinară. Obiectele puse la ordinea zilei sunt: 1. Deschiderea și constituirea adunării generale. 2. Raportul direcțiunii în afacerea zidirii edificiului institutului. 3. Exmiterea a 2 acționari pentru verificarea procesului verbal.

CRONICA.

Necrolog. La 4 crt. a decedat în Budapesta fostul secretar de stat în ministerul de finanțe ungar *Alfred de Toepke*, vice-governorul Băncii Austro-Ungare și a fost înmormântat la 6 crt. în Sibiu. Decedatul a fost un temeinic cunoscător al sistemului dărilor de conzum și o parte însemnată a legilor și ordinațiunilor noastre de dare a fost lucrată de Toepke. Pentru meritele sale pe terenul acesta decedatul a fost distins cu mai multe orduri înalte, atât indigene, cât și străine.

Școala comercială sup. română din Brașov. Examenele de maturitate la școala comercială română din Brașov, s'au ținut la 26, 27 și 28 Iunie a. c. sub prezidiul protopresbit. Vasile *Voina* ca reprezentant al conzistorului arhidiecezan și în prezența comisarilor guverniali *N. Putnoky* (reprez. al ministerului de instrucție) și *Fekete* (reprez. al ministerului de comerț). Dintre 18 admiși la examenul verbal au făcut examenul cu „foarte bine“ 2 (*P. Manole sen.* și *I. B. Păcurariu*), cu „bine“ 6 (*I. Bucurenciu, G. Ciurcu, I. Cornuț, N. Poparadu, G. Stroe și N. Vlaicu*), cu „suficient“ 9 (*D. Balteș, R. Bogoevici, V. Bucur, O. Fulea, Al. Lupu, Tr. Mocanu, G. Nicoară, Al. Tabac și G. Vintilă*). Unul s'a retras, din cauză de boală.

Examenele de clasă a claselor I. și II. comerț. s'au ținut dela 3—8 Iulie a. c.

Mercuri, la 12 Iulie a. c. după serviciul divin, la care vor participa toți școlarii, se va încheia în mod solemn anul școlar 1904/1905, distribuindu-se premiile, în sala cea mare a edificiului central.

La încheierea anului școlar la 12 Iulie a. c., fiecare școlar va primi certificat și un exemplar din anuarul școlaii. *Școlarii absenți, precum și restanșierii de didactru etc., nu vor primi nici certificatul nici anuarul școlaii.*

Oarele de cassă a institutelor de bani din capitală. În urma unei conferențe a institutelor financiare din capitală partea cea mai mare a acestora a luat deciziunea a țineă oarele de cassă în timpul dela 1 Iulie până incluzive 31 August dela oarele 9 a. m. până la 12¹/₂ d. a. și dela oarele 2¹/₂ până la 3¹/₂ d. a.

Este o măsură foarte salutară aceasta oferindu-se astfel și funcționarilor respectivelor bănci în timpul de vară mai mult timp de recreațiune. Ea ar merita

să fie imitată și de băncile de provincie, cari ar putea chiar restrânge oarele de oficiu numai pe înainte de amezai, știut fiind că în sezonul de vară pretutindenea lucrul este mai puțin și agendele oficioase se pot termina în oarele a. m.

Bancă românească în Mediaș. Ni-se scrie din *Șeica-mare*, că direcțiunea și comitetul de supraveghiere ale institutului de credit și economii „Racoțana“ în ședința comună ținută la 20 Iunie c. au decis înființarea unei filiale în Mediaș. La aducerea acestei hotăriri conducătorii „Racoțanei“ au fost conduși de dorința, de a da un avânt mai mare dezvoltării institutului. „Racoțana“ are capital propriu K 100,000, fond de rezervă K 17,000 și Depozite K 120,000 și are în continuu abundență de numărar, fiind avizată la un cerc de activitate prea restrâns. De altă parte înființarea unei bănci românești în Mediaș eră demult o adevărată necesitate, pentru că Mediașul se numără între cele mai fruntașe orașele ale comitatului și este impresurat de un mare ținut românesc. Credem că acțiunea inițiată de „Racoțana“ va succeda spre mulțămirea tuturor celor interesați.

DIN REUNIUNI.

Intrunire agricolă în Dobârca. Conform programei publicate în ziarle noastre comitetul „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiului“ a ținut prima sa intrunire agricolă din anul curent în comuna Dobârca din cercul Mercurei, Duminecă, la 2 Iulie st. n. Din comitet au participat la intrunire viceprezidentul *Ioan Chirca*, secretarul *V. Tordășianu* și membrii *Petru Drăgits* și *Romul Simu*. Intrunirea s'a ținut în sala cea mare a școlaii, de față fiind numărul de oameni, bărbați și femei, tineri și bătrâni din comună în frunte cu preotul și învățătorul. Din Mercuria au participat la intrunire domnul protopresbiter *Avram S. Păcurariu*, dl director de bancă *Dumitru Vulcu*, dl *Dr. G. Măcelariu*, avocat și dl *Munteanu*; iar din Aciliu dl membru *Nicolau Iosif* ș. a.

La oarele 11¹/₂ a. m. dl viceprezident *I. Chirca* deschide intrunirea prin o vorbire instructivă, în care arată cum ar trebui purtată economia peste tot în ziua de azi ca să renteze și îndeosebi ce ar trebui să întreprindă populațiunea noastră din Dobârca pentru ca, conform împrejurărilor locale, să poată progresa în cele economice. S'a întreținut mai pe larg asupra *culturei pomilor* în grădini și livezi, arătând cu numărul de argumente puternice cum și-ar putea locuitorii acestei comune îmbunătăți starea lor actuală.

A vorbit apoi dl membru *Nicolae Iosif* despre *cultura viilor*. Ca și tema despre pomărit așa și aceasta a fost de actualitate, deoarece viile comunei de vre-o 10 ani sunt atacate de filoxeră și în chipul acesta izvorul principal de câștig al locuitorilor este aproape secăt. Ca unul ce a luat parte la un curs de vierit al statului dl *Iosif* stăpânește pedepplin materialul tractat și de aceea conferența a avut un efect foarte mulțămitor asupra celor prezenți.

Dl *Simu* a vorbit despre *cultura albinelor*, arătând în mod intuitiv coșnița mobilă și instrumentele cele mai necesare în stupăritul rațional.

La fine dl secretar *Tordășianu* a vorbit despre *însemnătatea tovărășiilor agricole și despre însoțirile de credit sistem Raiffeisen*.

Toate 4 conferențele au fost ascultate de cei de față cu mult interes, luând parte la discuțiuni ce au

urmat și dând îndrumări folositoare d-nul protopretor Petru Drăgits și di protopresbiter A. S. Păcurariu.

Avem bună speranță, că ideile sămănate prin conferențieri au ajuns în pământ bun și astfel vor răsări, crește și aduce rod, cu atât mai mult, că poporului i-s'au distribuit și număroase cărți din editura Reuniunii, cum și o coșniță mobilă de stupi împreună cu toate recuzitele mai necesare.

S'au înscris 10 membri noi, cari împreună cu conducătorii săi, dd. preot Ivan, învățătorul Ivan, Nedela etc. s'au angajat a stăruî pentru realizarea celor propovăduite. anume: înființând o însoțire de credit sistem Raiffeisen, o pepinieră pentru cultura viței americane și altoirea ei, cum și o școală de pomi etc.

După sfârșirea afacerilor oficioase o parte a celor prezenți la întrunire au fost primiți și tratați în ospitala casă a dlui Nedela.

SUMAR.

Conferența Băncilor noastre. — Organizația creditului de discount. — Plata prin cecuri de ale „Căseii de păstrare postale”. — Industria Ungariei în anul 1904: — *Jurisdicțiune*: Plata cambiei, Protestarea cambiei cu mai mulți trassati, Eșirea membrilor din asociațiune, Dreptul de pără contra membrilor direcțiunii și ai comitetului de supraveghiere, Trassatul și remitentul cambial, Intrebuintarea sumei cambiale din partea posesorului cambial. — *Revista financiară*: Situațiunea. — *Agricultură*: Situațiunea agricolă. — *Societăți financiare și comerciale*: „Agricola”, „Cassa de păstrare”, *Cronică*: Necrolog, Școala comercială sup. română din Brașov, Oarele de cassă a institutelor de bani din capitală, Bancă românească în Mediaș. — *Din reuniuni*: Intrunirea agricolă în Dobârca.

CONCURS.

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român” va conferi cu începutul anului școlar 1905—6 un stipendiu de 300 cor. din „Fundatiunea Ioan și Zinca Roman” pentru un elev de naționalitate română, fără deosebire de confesiune, ce urmează la vreuna din școlile medii din patrie, având preferință în senzul literelor fundatiionale aceia, cari se înrudesc cu fericitiia Ioan și Zinca Roman.

Cererile pentru acest stipendiu au să se înainteze Comitetului central al „Asociațiunii” în Sibiu (Nagy-szeben), strada Morii Nr. 6, cel mult până la 10 August a. c., provăzute cu următoarele documente:

- a) Atestat de botez;
- b) testimoniu de pe anul școlar 1904—5;
- c) atestat de paupertate;
- d) eventuale documente prin cari să se constate înrudirea cu fericitiia fondatori.

Cererile întrate după terminul de 10 August n., nu se vor considera.

Sibiu, din ședința comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român”, ținută la 18 Maiu 1905.

Iosif Sterca Șuluțu,
prezident.

Ioan I. Lăpădatu,
secretar II.

Bursa de București.

Cursul din 5 Iulie 1905.

Renta amort. 1881 de 5 ⁰ / ₁₀	vinde Lei	101 ¹ / ₄
" " 1892 5 ⁰ / ₁₀	" "	103 ¹ / ₄
" " 274 mil. 4 ⁰ / ₁₀	" "	94—
" " 1898 4 ⁰ / ₁₀	" "	92 ¹ / ₂
Fonciare rurale 5 ⁰ / ₁₀	" "	101 ¹ / ₂
" " 4 ⁰ / ₁₀	" "	93 ³ / ₄
„Seris. fonc. urb. București 5 ⁰ / ₁₀	" "	96 ³ / ₈
" " Iași	" "	92 ¹ / ₂

Bursa de efecte din Viena și Budapesta.

Cursul din 5 Iulie 1905.

%	V A L O R I	Viena vinde	Bpesta vinde
	Datoria publică comună.	v cor	p. 100 k
4	Renta unit. în hârtie, Mai, Nov.,	100-55	100-75
4-2	" " arg. Febr. Aug.	100-50	101-25
5	Losuri din 1860 à fl. 500— " 20% dare	158-85	159—
5	" " 1860 à fl. 100— " 20% "	193—	193—
—	" " 1864 à fl. 100— "	295-50	298-50
	Datoria publică austriacă.		
4	Renta austr. aur., scut. de dare	119-55	119-50
4	" " Cor.	100-60	100-75
3 ¹ / ₂	" " de invest.	92-95	—
	Datoria publică ungară.		
4	Renta ung. aur, scut. de dare	117-55	117-80
4	" " Cor. " " "	97-20	97-35
3 ¹ / ₂	" " " " " " " " " " "	88-20	88-50
—	Impr. ung. cu premii à 100 fl. " " "	220-75	222—
4	" p. regul. Tisei sc. de dare	163-30	170—
4 ¹ / ₂	Oblig. de regalii croat-slav.	102-65	102-50
3	Impr. p. regul. Porților de fier.	82-95	83—
4	Oblig. rurale croato-slavone	98-50	99—
4	" " ungare	97-65	98-25
	Alte datorii publice.		
5	Los. p. regularea Dunării, à 100 fl.	278—	—
4	Obl. Soc. Temeș-Bega	98-15	99—
5	Imp. cu prem. al orașului Viena	104-75	—
4 ¹ / ₂	" " " " " " " " " " "	97-55	97-75
2	" " " " sêrbesti à 100 fr.	107—	—
—	Oblig. cu premii a C. fer. turc. à 400 fr.	142-25	—
—	Impr. bulgar 1889	118-40	118—
	Scrisuri fonciare și a. a.		
4	Instit. de Cred. fonc. austr.	100-80	—
3	" " " " " " " " " " "	312-50	—
4	Banca austro-ungară 50 ani	101-75	—
4	" " " " " " " " " " "	—	102-30
4 ¹ / ₂	Banca comer. ung. Pesta	101-10	101-25
4	" " " " " " " " " " "	99-20	99-20
4 ¹ / ₂	Obl. com. ale Băncii com. ung., Pesta, repl. 110% în fl.	107-50	108-75
4	Obl. com. ale Băncii com. ung., Pesta, 50 ¹ / ₂ ani	100-10	101—
4	" " " " " " " " " " "	98-25	99—
4	Inst. de credit fonciar ungar	99-40	99-75
3 ¹ / ₂	" " " " " " " " " " "	99-15	89-75
4 ¹ / ₂	Banca hipotecară ungară	101—	101—
4	" " " " " " " " " " "	101—	99-25
4	" " " " " " " " " " "	275-50	123—
4 ⁰ / ₁₀	Cassa de păstrare regn. Pesta 50 ani	—	99-50
5	" „Albina”, Sibiu	—	102-50
4 ¹ / ₂	" " " " " " " " " " "	—	102—
4 ¹ / ₂	Cassa de păstrare Sibiu, em. IV.	—	102-50
5	" " " " " " " " " " "	—	103-50
4 ¹ / ₂	" " " " " " " " " " "	—	102—
4 ¹ / ₂	Inst. de credit fonciar Sibiu, em. VI.	—	101-75
4	" " " " " " " " " " "	—	99-50
	Lozuri.		
	Basilica, à fl. 5—	27—	28—
	Credit, à fl. 100—	484-50	489—
	Clary, à fl. 40— v. c.	165—	—
	Buda, à fl. 40—	178—	178—
	Pálffy, à fl. 40—	185—	184—
	Crucea roșie austriacă, a fl. 10—	56—	60—
	" " ungară, à fl. 5—	36-50	39—
	Rudolf, à fl. 10—	68—	—
	Salm. à fl. 40— v. c.	216—	—
	Salzburg, à fl. 20—	78—	—
	Impr. cu prem. al oraș. Viena, 1874	543-50	—
	Sanatoriu Regina Elisabeta K 5—	—	12—
	„Jó sziv”, à K. 4—	—	12-50
	Valute.		
	Galbini austr. sau ung.	11-35	11-40
	" c. reg.	11-32	11-33
	Napoleon'd'or (20 frci sau 8 fl. aur)	19-14	19-16
	20 Marce germ. aur	23-56	23-55
	Ruble rusești de hârtie per bucată	—	2-54 ¹ / ₄
	Bilete germ. 100 M.	117-60	117-75
	" franc. 100 Fr.	—	95-85
	" ital. 100 Lire	—	95-97
	Ruble, bilete, 100	253-75	—
	Lei românești, 100	—	95-35

Prețul per bucată

Drepturile, datorințele și responsabilitatea

==== membrilor din direcțiune ====

și

Drepturile, datorințele și responsabilitatea

==== comitetului de supraveghiere ====

de

Alfred Kormos,
directorul revistei „Magyar Pénzügy“

==== traduceri autorizate de ====

Constantin Popp,

funcționar la Centrala inst. de credit și de econ. „Albina“.

Se pot comanda la traducător în Sibiu sau la Librăria arhidiecezană din Sibiu, cea dintâi cu prețul de *K* 3.—, iar cea din urmă cu prețul de *K* 1.50.

În editura Delegațiunii Băncilor Române
au apărut:

Problemele Reformei Băncilor,

de Dr. C. Diaconovich.

Prețul: broș. *K* 1.—, leg. *K* 1.50.

Anuarul Băncilor Române

Pe anii

1900 — 1901 — 1902 — 1903 — 1904 și 1905.

Prețul: câte *K* 3.—.

Se comandă la Administrația „Revistei Economice“ în Sibiu (Nagyszeben).

CURS COMPLET

DE

CORESPONDENȚA COMERCIALĂ

cu explicarea termenilor comerciali

de

I. C. Panțu,
profesor la școala superioară de comerț din Brașov.

Prețul *K* 3.50.

Se poate comanda la autor sau la tipografia

A. Murășianu în Brașov.

An apărut

„BIBLIOTECA BĂNCILOR ROMÂNE“

Nr. 1.

Studii de contabilitate

(principiile fundamentale ale contabilității în partidă dublă)

de

Ioan I. Lăpădatu.

Banca Austro-Ungară

(un studiu amănunțit despre trecutul, organizația, operațiunile și importanța băncii noastre de emisiune)

de

Ioan I. Lăpădatu.

Se pot comanda de la administrația »Revistei Economice«, cea dintâi cu prețul de 50 fil., cea din urmă cu prețul de *K* 1.—

Medalia de aur dela Exponziția științifică din București, 1903.

Enciclopedia Română

publicată în colaborarea și sub auspiciile

ASOCIAȚIUNII

pentru

literatură comercială și cultură populară română

de

Dr. C. Diaconovich.

Cu connoașterea Uniunii și harta.

3160 pag. 8^a mare — 37.622 articole.

3 tomuri legate luxos *K* 80.—

33 fasc. broșurate *K* 70.—

MINERVA

Editura și tiparul 1904 W. Krafft, Sibiu.

Se comandă la
Biroul „Asociațiunii“ Sibiu, str. Morii Nr. 8.